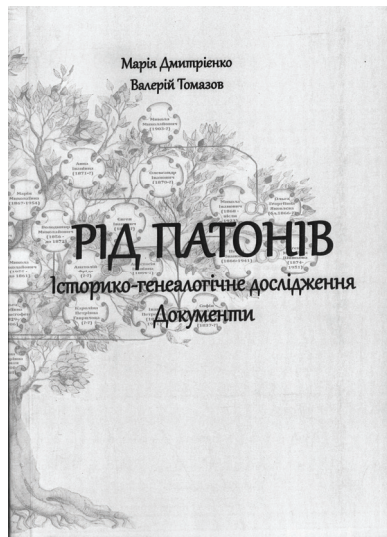

Рец. на кн.: Дмитрієнко М.Ф., Томазов В.В. Рід Патонів: історико-генеалогічне дослідження. Документи. — К.: Інститут історії України НАН України, 2013. — 344 с., іл.

2013 р. побачила світ книга Марії Дмитрієнко та Валерія Томазова «Рід Патонів: історико-генеалогічне дослідження. Документи». Ця унікальна праця — визначна подія в сучасній українській генеалогії, яка сьогодні переживає бурхливе відродження. Отже, поява кожного дослідження з родознавства привертає пильну увагу науковців.

Рецензована праця, написана на ґрунтовній джерельній базі, відтворила історію славетного роду Патонів, який відіграв визначальну роль у російській та українській історії й культурі.

Джерела, які використовує генеалогія, надзвичайно різноманітні й охоплюють практично всі пам'ятки, пов'язані з людською діяльністю. Цим пояснюється й різноплановість документів, залучених дослідниками для реконструкції родоводу Патонів. Автори книги, відшукавши в архівах Російської Федерації та України справи про дворянство різних гілок роду, метричні свідоцтва, послужні списки, посвідчення, дипломи, світлини, ввели до наукового обігу величезний інформативний матеріал, створили розлоге генеалогічне дерево із 39 осіб дев'яти поколінь роду, початки якого сягають першої третини XVIII ст.

Марія Дмитрієнко та Валерій Томазов, зібравши багаточисельні факти, відновили декількастолітні генеалогічні зв'язки між поколіннями, прослідкували в умовах Російської імперії, Гетьманату, радянського тоталітарного режиму, незалежної України долі та діяльність, висвітили заслуги кожного із прямих нащадків роду Патонів від Георга до сьогодення.

Учені заповнили низку лакун генеалогії Патонів, а саме — надали переконливу доказову базу про особливе середовище, в якому формувалися світила української науки і техніки: Євген Оскарович Патон (1870–1953) — академік та віце-президент АН УРСР, фундатор та директор Інституту електрозварювання АН УРСР, Заслужений діяч науки УРСР, Герой Соціалістичної Праці, кавалер багатьох орденів та лауреат

премій у галузі науки і техніки — та Борис Євгенович Патон (нар. 1918 р.) — академік та президент НАН України, директор Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України, Заслужений діяч науки і техніки УРСР, двічі Герой Соціалістичної Праці, Герой України, кавалер багатьох вітчизняних та іноземних орденів, лауреат премій у галузі науки і техніки, член багатьох іноземних наукових товариств та академій.

Праця Марії Дмитрієнко та Валерія Томазова «Рід Патонів: історико-генеалогічне дослідження. Документи» складається із вступного слова академіка НАН України В. Смолія (3 с.), трьох розділів: «До генеалогії роду Патонів» (10 с.), «Патони (Паттони) та Паттон-Фантон-де-Веррайон: поколінний розпис» (14 с.), «Література щодо генеалогії та історії роду Патонів» (25 позицій).

Дослідники значну увагу приділили історіографії досліджуваного питання, проаналізували наукові студії про життя та творчість представників роду Патонів: А. Чеканова, М. Доброхотова, В. Онопрієнка, Л. Кістерської, П. Севбо, І. Малишевського, А. Шумкова та ін. Надзвичайно цікавою є також порушена авторами проблема спадковості здібностей та начерк про стан дослідженості цього феномену.

Документальна частина є домінуючою у праці. Підбірка складається зі 136 різнопланових документів (292 с.). Так, під № 1 міститься донесення надвірного радника Петра Патона в Контору будівництва її імператорської величності будинків і садів у Петербурзі з проханням надати йому атестат про службу від 1 серпня 1795 р., а під № 136 — Витяг з указу Президента України № 28/2012 від 21 січня 2012 р. про нагородження президента Національної академії наук України, директора Інституту електрозварювання імені Є.О. Патона НАН України, академіка НАН України Бориса Євгеновича Патона орденом Свободи.

Книга забезпечена довідковим апаратом, а саме іменним покажчиком, який складається з 435 прізвищ. Це дуже зручно для читача.

Вкладка із зображенням генеалогічного дерева роду Патонів наочно відтворює родинні зв'язки, що значно полегшує сприйняття інформації. Але, на нашу думку, родовід бажано було б збільшити для зручності в користуванні.

Праця ілюстрована 72 чорно-білими світлинами, які відбивають миттєвості життя родини Патонів — від Оскара Петровича Патона та його дружини Катерини Дмитрівни, батьків Євгена Оскаровича, до Бориса Євгеновича з онукою Ольгою.

Рецензоване історико-генеалогічне дослідження містить відомості про дати народження та хрещення Патонів, про їхніх хрещених батьків, соціальний статус представників роду, навчання дітей і племінників у вищих навчальних закладах, обіймані посади чи військові звання.

Для складання родовідного розпису автори використали різноманітні джерела офіційного походження — десять провідних архівних установ України та Росії: Державний архів міста Києва, Науковий архів Президії Національної академії наук України, Поточний архів Президії Національної академії наук України, Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (Київ), Центральний державний архів громадських об'єднань України (Київ), Центральний державний історичний архів України (Київ), Архив внешней политики Российской империи (Москва), Государственный архив Российской Федерации (Москва), Российский государственный архив Военно-морского флота (Санкт-Петербург), Российский государственный исторический архив (Санкт-Петербург).

Повертаючись до генеалогії як науки, хочеться особливо наголосити, що праця Марії Дмитрієнко та Валерія Томазова «Рід Патонів: історико-генеалогічне дослідження. Документи» — важливий здобуток на ниві цієї перспективної спеціальної історичної дисципліни.